

Redengevende omschrijving Krekenbuurt

Adres : Grotekreek (1-30), Zuidkreek (1-6), Zandkreek (1-31), Schelpkreek (1-29), Mosselkreek (1-25), Molenkreek (1-27), Rietkreek (1-7)
Ontwerp : Benno Stegeman
Bouwjaar : 1972-1974
Bouwstijl : structuralisme
Kadastrale gegevens : gemeente Zwolle, sectie I, diverse nummers in bijlage

Inleiding

Eind jaren zestig en begin jaren zeventig van de vorige eeuw ontstond er een reactie op de opzet van de wijken en de architectuur van de jaren vijftig en zestig die een oplossing boden voor de naoorlogse woningnood. De reactie was gericht op kleinschaligheid, meer gedifferentieerde bouw en kwaliteit van woningen. Burgers wilden meedenken en beslissen over hun woonomgeving. Voor het ontwerpen van de visie van de wijkgemeenschap Aa-landen werd de Rotterdamse architect Benno Stegeman gevraagd. Zijn ontwerp was een totaalplan dat inging op zowel de omgeving als de mensen die er zouden gaan wonen. Volgens de architect moest er eerst een gevoel zijn, alvorens het plan te kunnen ontwerpen. Zo ontstonden binnenpleinen die met elkaar verbonden werden. In de buurt werden vier typen woningen gerealiseerd. De traptorens zijn afgerond met dubbelwandige opaalwitte plexiglas koepels. De woningen in de Krekenbuurt worden daarom ook wel de koepelwoningen genoemd. De ruimte buiten de woonclusters was gemeenschappelijk gebied, waarvoor ook gemeenschappelijke zorg en beheer bedoeld was. Het plan bestond uit 154 woningen. Het Bouwbedrijf voor Bedrijven en Instellingen (BBI) gaf opdracht aan het Zwolse bouwbedrijf Moes om het project te realiseren. De eerste huizen verschenen aan de Schelpkreek en werden in 1973 verkocht. De Krekenbuurt is nog traditioneel gemetseld met gestapelde stenen. Ook aan de opzet en de afwerking van het interieur van de woningen werd veel aandacht besteed. De natte ruimten kregen vinyl en langs de trappen touwleuning. Ook kenmerkend voor het interieur zijn de grote, dubbelhoge woonkamers, met verbinding naar terras, en niveauverschillen binnen.

De stedenbouwkundige opzet van de Krekenbuurt kenmerkt zich door een totaalontwerp van zowel de groene omgeving, de infrastructuur en de bebouwing. De gesloten voorkanten geven vanaf het openbaar gebied toegang tot het privédomein. De achterkanten van de woningen zijn meer open en richten zich naar het privé en gezamenlijk beheerde groen. De forse groenzones vormen de basis van de ruimtelijke structuur en de verbindende schakel tussen de verschillende woonclusters van de Krekenbuurt.

Tussen een aantal woningen zijn smalle doorgangen met overkappingen aangebracht. Deze markeren overgangen tussen de zeven woonclusters. Elk cluster heeft een verkeersluw plein met parkeerplaatsen afgewisseld met een plantsoen of groene (speel)ruimte. De voorkanten van de woningen zijn gericht op deze pleinen. Per woonplein ontstaan er steeds twee halve cirkels met een grillige rand (de rooilijn verspringt bij elke woning). De plattegrond vormt zo een bloemkoolachtige structuur van woonerven in een groene omgeving.

Groenplan

Het groenplan van de Kregenbuurt bestaat niet alleen uit de groene binnenruimten en tuinen tussen de woonclusters, maar wordt ook gekenmerkt door privégroen in de vorm van tuinen die de wijk aan de randen omsluiten. De buurt is zo een groene oase binnen de wijk Aa-landen.

De groene binnenruimten worden gekenmerkt door vierkante vormen en niveauverschillen. Deze niveauverschillen zijn in eerste instantie aangebracht met behulp van houten bielzen (een kenmerkende materiaalkeuze voor de jaren '70) en uitten zich in verhoogde plantenbakken, randen om zandbakken en treden. Vlakke stukken werden ingezaaid met gras en wandelpaden kregen bestrating. Het groenplan is door de architect samen met de firma Graphorn uit Rotterdam opgesteld. Hierin zijn, naast de inrichting van de binnenruimten, ook de aantallen en soorten bomen en struiken voor het gezamenlijke groen en de privétuinen vastgelegd. Vóór de aanleg werden in opdracht van BBI de tuinen omgespit, bemest en gras ingezaaid. Men kon dan kiezen tussen een aantal bomen en heesters, die ook voor rekening van BBI kwamen. Bij de aankoop van het huis was een bepaald bedrag gelabeld voor de aanleg van de tuin. In een beplantingslijst stonden niet alleen de te kiezen planten, maar ook adviezen voor tuinen op het westen, oosten, zuiden en noorden. Coöperatieve Vereniging van Eigenaren "Ons Eigen Groen" (OEG), had tot taak voorzieningen te treffen voor gemeenschappelijk gebruik zoals het inrichten van gemeenschappelijk groen en het aanleggen van speelvoorzieningen voor de kinderen. Het doel daarbij was om een beheerinrichting te creëren die het unieke groenontwerp van de wijk zo veel mogelijk in stand houdt. Het OEG doet dat nog steeds. Een voorbeeld is het vervangen van vergane houten bielzen door betonnen randen, die de horizontaliteit en het karakter van het groenplan net zo benadrukken als de bielzen.

Redengevende omschrijving

De bebouwing vormt een compositie van verschillende bouwvolumes met een verspringende rooilijn. De geschakelde woningen in drie bouwlagen (H3) worden beëindigd met 1 tot 4 woningen in twee bouwlagen (H2). De laatste woning in een rij, de hoekwoning, is daarbij een woning in twee bouwlagen. De woningen staan in een verspringend ritme naast elkaar, waardoor er geen in de rooilijn staande rijtjes met woningen staan. De afzonderlijke koepelwoningen zijn opgebouwd uit verschillende volumes met een plat dak en wisselende hoogtes. Ook is er gebruik gemaakt van woningen met een tentdak. Op de traptorens met afgeschuinde hoeken zijn dubbelwandige opaalwitte plexiglas koepels aangebracht. Hierdoor ontstaat een opvallende en kenmerkende architectonische dynamiek. Interessant zijn de hoekoplossingen van de architect op de punten waar de rechte woningen 'om de hoek' moeten gaan. De woningen staan daar haaks op elkaar. Doordat de traptorentjes tegen elkaar zijn gezet, lijken de woningen vanaf de pleinzijde geschakeld.

In zijn plan gebruikte Benno Stegeman vier woningtypen: drie typen koepelwoningen: Type H2, H3 en HZ en één afwijkend type, het tentdaktype.

Elke woning is opgebouwd uit rechthoekige geometrische volumes zoals de hoofdmassa (2 of 3 bouwlagen) en een aangebouwde of inpandige berging (1 bouwlaag). De koepelwoningen hebben een vierkante traptoren afgedekt met een koepel en een plat dak. De tentdakwoningen hebben een ingesneden tentdak met schoorsteen en terras. Een belangrijk aspect van de architectuur van de

voorzijde van de woningen is de verticale geleiding. Dit wordt versterkt door de detaillering in de gevels die deze lijnen versterkt. De bebouwing aan de achterzijde wordt gekarakteriseerd door verspringende gevelvlakken. De balkons zorgen voor een speels effect. In de kopgevels die grenzen aan de woonerven is een karakteristieke vlakverdeling te herkennen. Vierkante vlakken met de traptorens als verticale accenten. De gevelarchitectuur is zorgvuldig gedetailleerd, zowel in maatvoering als in materialisatie van onder meer metselwerk van mangaansteen, voeg- en kozijnwerk.

Koepelwoning H2:

Deze woningen zijn opgetrokken over twee bouwlagen onder een plat dak. Aan de voorzijde van de woning bevindt zich het kenmerkende traptorentje met afgeschuinde hoeken met een overhoekse, verticale muizentand en een dubbelwandige koepel van opaalwit plexiglas. Aan één zijde heeft de toren een smal verticaal venster over de hele hoogte van het trappenhuis. Aan de voorzijde is ook de inpandige berging. De entree bevindt zich in een terugliggend deel. De gevels bevatten gevelopeningen van diverse afmetingen. Aan de achterzijde is de verdieping voorzien van een in het gevelvlak opgenomen balkon met ijzeren leuning. Onder de in het gevelvlak liggende kozijnen is een gemetselde rollaag aangebracht.

Koepelwoning H3:

Deze woningen zijn opgetrokken over drie bouwlagen onder een plat dak. Aan de voorzijde van de woning bevindt zich het kenmerkende traptorentje met afgeschuinde hoeken met een overhoekse, verticale muizentand en een dubbelwandige koepel van plexiglas. Aan één zijde heeft de toren een smal verticaal venster over de hele hoogte van het trappenhuis. Ook dit hoge kozijn is zeer kenmerkend voor de architectuur. Aan de voorzijde zit bij sommige woningen ook een garage, vaak nog met garagedeuren. De verdieping daarboven is voorzien van een in het gevelvlak opgenomen balkon met een ijzeren leuning, waarin een houten plantenbak is opgenomen. Dit type woning is voorzien nog twee gelijkvormige balkons, op elke verdieping één. De gevels bevatten gevelopeningen van diverse afmetingen. Aan de achterzijde steekt een bouwdeel uit over twee verdiepingen. Hierin zijn ook over twee verdiepingen overhoekse houten kozijnen gezet, die een speciale indeling hebben. Deze indeling is ter hoogte van de borstweringen smal en daarboven kozijnbreed. Onder de in het gevelvlak liggende kozijnen is een gemetselde rollaag aangebracht. Ter hoogte van de balkons liggen de kozijnen ver terug in de gevel.

Koepelwoning HZ :

Deze woningen zijn opgetrokken over drie bouwlagen onder een plat dak. Het zijn vrijstaande woningen met een garage ernaast. Aan de voorzijde van de woning bevindt zich het kenmerkende traptorentje met afgeschuinde hoeken met een overhoekse, verticale muizentand en een dubbelwandige koepel van plexiglas. Aan één zijde heeft de toren een smal verticaal venster over de hele hoogte van het trappenhuis. Ook dit hoge kozijn is zeer kenmerkend voor de architectuur. De woningen zijn voorzien van drie in het gevelvlak opgenomen balkons met een ijzeren leuning, waarin een houten plantenbak is opgenomen. Ter hoogte van de balkons liggen de kozijnen ver terug in de gevel. De gevels bevatten gevelopeningen van diverse afmetingen. Onder de kozijnen die vlak in de gevel liggen, is een gemetselde rollaag aangebracht. Het dak bij dit type is ingericht als dakterras.

Tentdakwoning HT:

Deze woningen zijn opgetrokken over drie bouwlagen onder een tentdak. De dakranden zijn onderbroken, daar waar geveldelen verspringen. Het dak is gedekt met Verbeterde Hollandse pannen. Het zijn vrijstaande woningen met een garage. De woningen hebben drie gemetselde balkons met een ijzeren leuning, waarin een houten plantenbak is opgenomen. Ter hoogte van de balkons liggen de kozijnen ver terug in de gevel. De gevels bevatten gevelopeningen van diverse afmetingen. De vensterindeling op de eerste en tweede verdieping kent een opvallende indeling door een geleding met verticale roeden en bovenlichten met een horizontale verdeling met roeden. Onder de in het gevelvlak liggende kozijnen is een gemetselde rollaag aangebracht. Het dak bij dit type is ingericht als dakterras.

Het tentdaktype is bewust op de hoeken van de wijk (Zuidkreek en Rietkreek) gegroepeerd om op deze strategische plekken de wijk te markeren. Gemetselde schoorstenen versterken dat.

Omvang van de bescherming

De bescherming richt zich op de stedenbouwkundige structuur en de architectuur van het exterieur van de bebouwing, waaronder:

- de verspringende rooilijnen;
- de verschillende bouwlagen (twee- en drielaags);
- de gevels (metselwerk en voegwerk);
- de balkons, ijzeren leuningen op balkons;
- de gevelindeling (plaats en formaat van ramen en deuren en verspringende gevelvlakken);
- de terugliggende entrees;
- de vormgeving en indeling van kozijnen, ramen en deuren;
- de dakvorm (plat dak of tentdak) inclusief daktrim en hemelwaterafvoer;
- de gemetselde schoorstenen;
- de dubbelwandige opaalwitte plexiglas koepels.

Niet oorspronkelijke wijzigingen of toevoegingen, het interieur van de woningen en de groene inrichting van het complex vallen niet onder de omvang van de bescherming.

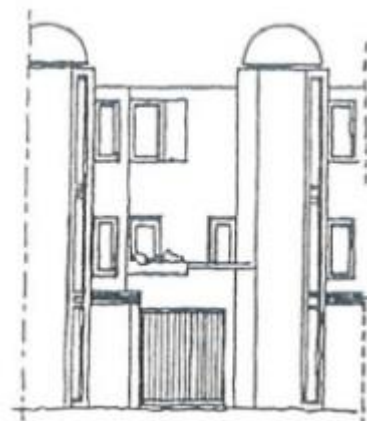
Waardering

De objecten zijn van algemeen belang voor de gemeente Zwolle vanwege architectuurhistorische, cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarden:

Architectuurhistorische waarde vanwege de bijzondere bouwstijl met torentjes, koepeltjes en verticale accenten. Hierbij is de hand van architect Benno Stegeman heel herkenbaar. De woningen zijn daarnaast op hoofdlijnen nauwelijks aangetast, waardoor het oorspronkelijke ontwerp van de architect gaaf bewaard is gebleven.

Cultuurhistorische waarde vanwege het feit dat het een uiting is van een stroming begin jaren zeventig, als reactie op de grootschalige wijken van de jaren vijftig en zestig.

Stedenbouwkundige waarde vanwege de bijzondere compositie van het bouwvolume met zorgvuldig ontworpen hoogteverschillen van de woningen en gevelverspringingen in een bloemkoolachtige structuur die bestaat uit de woonpleinen in een groene omgeving.

BIJLAGE: kadastrale gegevens

Grotekreek 1	I 876
Grotekreek 2	I 877
Grotekreek 3	I 878
Grotekreek 4	I 879
Grotekreek 5	I 880
Grotekreek 6	I 881
Grotekreek 7	I 882
Grotekreek 8	I 883
Grotekreek 9	I 884
Grotekreek 10	I 885
Grotekreek 11	I 886
Grotekreek 12	I 887
Grotekreek 13	I 888
Grotekreek 14	I 889
Grotekreek 15	I 890
Grotekreek 15	I 890
Grotekreek 16	I 891
Grotekreek 17	I 892
Grotekreek 18	I 893
Grotekreek 19	I 894
Grotekreek 20	I 895
Grotekreek 21	I 896
Grotekreek 22	I 897
Grotekreek 23	I 898
Grotekreek 24	I 899
Grotekreek 25	I 900
Grotekreek 26	I 901
Grotekreek 27	I 902
Grotekreek 28	I 906
Grotekreek 29	I 905
Grotekreek 30	I 904

Zuidkreek 1	I 769
Zuidkreek 2	I 770
Zuidkreek 3	I 771
Zuidkreek 4	I 772
Zuidkreek 5	I 774
Zuidkreek 6	I 773

Zandkreek 1	I 808
Zandkreek 2	I 807

Zandkreek 3	I 805
Zandkreek 4T1	I 1837
Zandkreek 5	I 821
Zandkreek 6	I 822
Zandkreek 7	I 823
Zandkreek 8	I 824
Zandkreek 9	I 825
Zandkreek 10	I 3462 / 826
Zandkreek 11	I 3463
Zandkreek 12	I 828
Zandkreek 13	I 829
Zandkreek 14	I 830
Zandkreek 15	I 831
Zandkreek 16	I 832
Zandkreek 17	I 833
Zandkreek 18	I 834
Zandkreek 19	I 835
Zandkreek 20	I 3541 / 820
Zandkreek 21	I 819
Zandkreek 22	I 818
Zandkreek 23	I 817
Zandkreek 24	I 816
Zandkreek 25	I 815
Zandkreek 26	I 814
Zandkreek 27	I 813
Zandkreek 28	I 812
Zandkreek 29	I 811
Zandkreek 30	I 810
Zandkreek 31	I 809

Schelpkreek 1	I 863
Schelpkreek 2	I 864
Schelpkreek 3	I 865
Schelpkreek 4	I 866
Schelpkreek 5	I 867
Schelpkreek 6	I 868
Schelpkreek 7	I 869 / 870
Schelpkreek 9	I 871
Schelpkreek 10	I 872
Schelpkreek 11	I 873
Schelpkreek 12	I 3528 / 874

Redengevende omschrijving Kreekenbuurt

Schelpkreek 13 I 845
 Schelpkreek 14 I 846
 Schelpkreek 15 I 847
 Schelpkreek 16 I 848
 Schelpkreek 17 I 849
 Schelpkreek 18 I 850
 Schelpkreek 19 I 851
 Schelpkreek 20 I 852
 Schelpkreek 21 I 853
 Schelpkreek 22 I 854
 Schelpkreek 23 I 855
 Schelpkreek 24 I 856
 Schelpkreek 25 I 857
 Schelpkreek 26 I 858
 Schelpkreek 27 I 859
 Schelpkreek 28 I 860
 Schelpkreek 29 I 861

Mosselkreek 1 I.919
 Mosselkreek 2 I 2919
 Mosselkreek 3 I 2918
 Mosselkreek 4 I 2917
 Mosselkreek 5 I 915
 Mosselkreek 6 I 914
 Mosselkreek 7 I 913
 Mosselkreek 8 I 912
 Mosselkreek 9 I 911
 Mosselkreek 10 I 910
 Mosselkreek 11 I 909
 Mosselkreek 12 I 908
 Mosselkreek 13 I 907
 Mosselkreek 14 I 931
 Mosselkreek 15 I 930
 Mosselkreek 16 I 929
 Mosselkreek 17 I 928
 Mosselkreek 18 I 3099 / 927
 Mosselkreek 19 I 3100
 Mosselkreek 20 I 925
 Mosselkreek 21 I 924
 Mosselkreek 22 I 923
 Mosselkreek 23 I 922
 Mosselkreek 24 I 921
 Mosselkreek 25 I 920

Molenkreek 1 I 789
 Molenkreek 2 I 788
 Molenkreek 3 I 787
 Molenkreek 4 I 786
 Molenkreek 5 I 785
 Molenkreek 6 I 784
 Molenkreek 7 I 783
 Molenkreek 8 I 782
 Molenkreek 9 I 781
 Molenkreek 10 I 780
 Molenkreek 11 I 779
 Molenkreek 12 I 3046 / 3045 / 778
 Molenkreek 13 I 775
 Molenkreek 14 I 776
 Molenkreek 15 I 777
 Molenkreek 16 I 792
 Molenkreek 18 I 793 / 794
 Molenkreek 19 I 795
 Molenkreek 20 I 796
 Molenkreek 22 I 2032 / 799
 Molenkreek 23 I 800
 Molenkreek 24 I 801
 Molenkreek 25 I 802
 Molenkreek 26 I 803
 Molenkreek 27 I 804

Rietkreek 1 I 840
 Rietkreek 2 I 839
 Rietkreek 3 I 3536 / 838
 Rietkreek 4 I 3537
 Rietkreek 5 I 843
 Rietkreek 6 I 842
 Rietkreek 7 I 841